Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

Nr. 22. Pris 10 Øre.

Øreskrifter for Folket.

Skjælmen paa Mols, Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen. — **En katolsk Kirkefest,** af Zakarias Nielsen. — **Stenmanden,** et Sagn.

Med 12 Billeder.

Kjøbenhavn.

N. C. Roms Forlagsforretning.

Trykt hos J. H. Schultz.

1882.

Øreskrifter for Folket.

Under denne Fællestitel vil efterhaanden udkomme en Række særdeles billige Hæfteskrifter, indeholdende Fortællinger, Digte og oplysende Skildringer af Natur og Folkeliv.

Nr. 1. **12 Fortællinger** af Folkets Almanak, med 30 Bill. 40 Ø.

— 2. **Kjærlighed og Had**, Fortælling af C. A. Thyregod. — **Lindormen** efter Hebel. M. m. Med 10 Billeder. 10 Øre.

— 3. **Det ene Fornødne**, af Chr. R. — **Vilhelm Tell** af Anton Nielsen. — **En uventet Tilstaaelse.** — **Et Væddeløb.** — **Nisserne i Bjergby Bakke** af Em. Henningsen. M. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.

— 4. **Fra Oldtiden** af Fr. W. Horn. — **Petersens Grise** af A. Andresen. — **Husmandsfamiliens Middag** af Camillo Brun. — **Historien om hvordan Jens Rødbro fik Korset**, fortalt af ham selv. M. m. Med 14 Billeder. 10 Øre.

— 5. **En Gudsdom**, Fortælling af Knud Skytte. — **Efter en Sygdom.** Med 4 Billeder. 10 Øre.

— 6. **Nissernes Julekvæld** af Emanuel Henningsen. — **Troldkonen i Stenbaaden**, ved Carl Andersen. — **Til Kukmanden kom**, jysk Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen. Med 13 Billeder. 10 Øre.

— 7. **Kvindetroskab** af Zakarias Nielsen. Med 4 Bill. 10 Øre.

— 8. **Baadsmanden fortæller** af C. Middelboe. — **Den ny Avis eller den uheldige Peter.** — M. m. Med 12 Bill. 10 Øre.

— 9. **Spøgelsevognen**, efter en sand Begivenhed, fortalt af Em. Henningsen. — M. m. Med 7 Billeder. 10 Øre.

— 10. **Enkens fortabte Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. Med 4 Billeder. 10 Øre.

— 11. **Ridefogdens Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. — M. m. Med 11 Billeder. 10 Øre.

— 12. **Et fattigt Hjem**, Fortælling af Anton Nielsen. — **Agnete med Guldhaaret.** Med 5 Billeder. 10 Øre.

— 13. **Geoachino.** Fortælling fra Italien af P. P. — **Mosede Hans**, et Sagn. — M. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.

— 14. **Skytten paa Hvam**, Fortælling af Emanuel Henningsen. — **Den fiffige Rekrut.** Med 16 Billeder. 10 Øre.

Skjælmen paa Mols.

Jysk Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen.

Der var en Gang en Karl og en Pige, og de bliver gifte som saa mange. Saa rejser de over paa Mols og kjøber sig en Ejendom. Det var nu ogsaa det rette Sted for dem at komme til, for den Gang var Molboerne noget enfoldige og meget bagelige med deres Landvæsen, men den ny Mand var

dygtig og kunde drive sin Jord med to Bæster, imens de andre skulde have sex eller otte for Ploven. Da han nu driver sin Avl meget bedre end de, bliver de fortrædelige paa ham, og saa samles de en Gang for at lægge Raad op imod ham.

Nu havde denne her fremmede Mand en Tjenestepige, der var fra Mols, og hun holdt rigtignok meget af sin Husbond og vilde ingen Fortræd gjøre ham; men hun holdt alligevel til med de andre Molboer og gik i deres Lag, ligesom hun ogsaa var til Stede ved den Lejlighed.

Saa lægger de sammen om, at de vilde rive hans Ovn ned, for naar han ikke kunde faa Brød bagt, saa kunde han jo ikke være der. „Du vil jo ikke lade ham faa bagt hos dig?“ sagde de til en, „og du vil jo heller ikke lade ham faa bagt i din Ovn?“ sagde de til en anden, „og du heller ikke i din, og du vil jo heller ikke?“ Saadan bliver de ved med hverandre, og den Ting var de da enige om.

Pigen gaar hjem og fortæller sin Husbond det. „Ja, kan de have noget Spil af det,“ siger han, „saa lad dem kun gjøre det, jeg skal nok hitte paa Raad.“

Molboerne gjorde jo, som de havde aftalt; om Natten splitter de Ovnen ad, den laa saadan for sig selv uden for Gaarden, og om Morgenen, da Manden kommer op og ser, hvad der er forrettet, gaar han lige hen og slaar Ovnleret i Smaaknalde og Smul, hvorpaa han kommer det i et Par Tøndesække, saa meget som en syv Skjæpper i hver Sæk, og nu læsser han Sækkene paa Vognen, spænder for og kjører til Aarhus. Men undervejs tager han ind et Sted og kjøber et Par Skjæpper Valnødder og hælder dem i Sækkene oven paa Leret, saa at der kom en Skjæppe øverst i hver Sæk.

Saa kjører han nok saa storsnudet ind til en Kjøbmand i Aarhus og spørger ham, om han vil kjøbe Valnødder. Jo, det vilde han nok; hvad de skulde koste? Ja, han forlanger saa meget, at Kjøbmanden vilde ikke give det. Om de da ikke maatte blive staaende her lidt? Han vilde ud i Byen og høre, om han ikke kunde sælge dem bedre et andet Sted. Saa skulde Kjøbmandens Kone have dem i Gjemme, og da de var komne ind i hendes Kammer, blev der slaaet Laas for Døren.

Manden gaar, men i Steden for at høre efter Kjøbmand til Lersækkene, slunter han omkring og faar noget at leve af og saadan hen ad Vejen. Omsider kommer han tilbage og spørger, om Kjøbmanden nu ikke er bleven ved Sind og vil have Valnødderne til den Pris. Nej, vist ikke. „Ja, da skal han have dem rigtig at se,“ og de kommer ind i Kammeret. Saa løser Skjælmen op for Sækkene og rager ned i dem. Der faar han fat paa Leret. Da flyver han jo op, som han er sprøjtegal, og siger, at Konen har stjaalet hans Valnødder og kommet banket Ovnler i Poserne i Steden for. Hun paastaar jo, at hun har aldrig rørt ved dem. Men det hjalp ikke, Manden blev ved hans og truede med, at han vilde hente Politiet, dersom de ikke vilde give ham to hundrede Daler. Da han nu begynder at tage ved Døren, siger Konen: „Vi maa hellere give ham Pen=

gene end have det Spektakel med ham." Nok er det, Manden faar de to hundrede Daler, og saa kjører han hjem med det.

Nu var det jo Aften, men de andre Molboer vilde lige godt strax om og høre til, hvordan det var gaaet ham med hans Ovnler i Aarhus.

„Ja, I tykte, I gjorde mig en stor Skade i Aftes, da I gik hen og rev min Ovn ned," sagde Manden, „men det var endda ikke saa stor Skade, naar en vil betænke, hvad en Tønde banket Ovnler koster i Aarhus."

„Ja, hvad kostede den?" siger de.

„Aa, den kostede hundrede Daler Tønden."

„Det er en forbandet Løgn," siger de, „vi er da ikke enfoldige nok til at tage alt for gode Varer."

„Vil I maaske ikke tro mig, saa kan I her se Pengene," og han breder hele Slumpen ud for dem, to hundrede blanke Dalere.

Hvad de har at gjøre, de hjem og faar deres Ovne revet ned, men de lader sig ikke nøje med at tage et Par Tønder hver, nej, de tager saa meget Ovnler, som de kan kjøre, og da de kommer til Aarhus, kjører de op ad en Gade og ned ad en

anden. „Hvem vil kjøbe banket Ovnler, hundrede Daler for Tønden?"

Der var naturligvis ingen, der vilde have deres Ovnler, enhver overbegrinte de taabelige Molboer, og saa kunde de kjønt kjøre hjemad igjen, naar det behagede dem.

Nu var det først rent galt med den fremmede Mand, og da de kommer hjem, samles de strax og lægger over, hvad Fortræd der nu skulde times ham. Saa vilde de da slaa hans Bæster ihjel, for at han ingen Steder kunde kjøre og heller ikke pløje sin Mark, og saa maatte han da nødes til at flytte, mente

de. Pigen sidder og hører paa deres Snak, og hun gaar hjem og fortæller sin Husbond, hvad der nu er i Værk. Ja, det regnede han ikke noget, han skulde nok finde paa Raad for det med, sagde han.

Om Natten gaar de ogsaa hen og slaar Bæsterne ihjel. Hvad Manden har at gjøre om Morgenen efter, han faar Skindene af dem, og saa rejser han ad Aarhus til med de her Huder.

Undervejs kjøber han et Par gamle Krikker og en Vogn, og saa kjører han ind til en Kjøbmand i Aarhus med sine Helmishuder. Da han kommer i Gaarden, er Kjøbmanden ikke hjemme, og saa mærker han, at Konen havde fremmede, saadan en pæn ung Karl, efter hvad han kunde skjønne, for da han kom ind, havde hun faaet ham gjemt i en stor Kiste, der stod, saa han fik kun et Glimt at se af ham.

Naa, den fremmede Mand siger jo, at han vil gjærne tale med Kjøbmanden, og han bliver siddende og vil vente, til han kommer. Det sker omsider, og da spørger Bonden jo, om han vil ikke kjøbe et Par Helmishuder, men forlanger en urimelig høj Betaling for dem.

De kunde da ikke blive ens om det. „Men her staar en gammel Kiste, som jeg kunde nytte, vil du da give mig den for dem?" Ja, det kunde de komme til rette om.

Men nu begynder Konen at raabe, at den vilde de ikke af med, den var saa og saa rar at have gammelt Linned i.

„Aa, Skam med det," siger Kjøbmanden, „den Pjalt Kiste er egentlig kun til Vansyn, og vi kan faa os en anden." De tager strax i Kisten og bærer den ud paa Mandens Vogn, og han kommer da til Kjøren med den.

Som han nu er kommen lidt uden for Byen, sidder han og ser tilbage paa denne her gamle Kiste og siger saadan halv højt: „Hvad mon du vilde have det gamle Skrummel til? Jeg tror, jeg skal tage min Øxe og slaa den i Stykker." Som sagt saa gjort, Øxen havde han ved sig i Vognen, og saa slaar han en Fjæl i Stykker i Laaget, saa Karlen der inde kommer til Syne.

„Hvad, hvad er du for en Karl?" siger han og lader helt hentagen.

„Ja, dit Spøgelse saa mig nok, derfor var det, du vilde have Kisten," siger han.

Manden begynder at vride om med Vognen og raaber: „Hors, Hors!" for han lod jo, som han vilde tilbage til Kjøbmanden med Kisten, siden der var en Mand i den. Da Karlen mærker det, begynder han at bede om godt Vejr og vilde da saa inderlig gjærne være fri.

„Nej, det sker ikke," siger Manden, „med mindre Maade du giver mig fire hundrede Daler," for Penge kunde jo rette mange gale Ting, lod han, og de var jo altid en sølle Bonde tjenlige. Nok er det, dem vilde Karlen gjærne give for at slippe løs.

Om Aftenen, da Manden kommer hjem, har han snart

efter de andre Molboer, der vil høre til, hvad Lanter han har gjort med sine Helmishuder i Dag.

„Ja, I tykte, I gjorde mig en stor Skade i Aftes, da I slog mine Bæster ihjel," siger han, „men det var da endelig ikke saa stor en Skade, naar en vil betænke, hvad Helmishuderne koster i Aarhus."

Hvad de da kostede?

„Aa, de koster saamænd to hundrede Daler Stykket, det fik jeg i det mindste for dem." — „Det er da en fæle Løgn," siger de, „nu havde du nok Lyst til at narre os til at slaa vore Bæster ihjel, ligesom du fik os til at rive vore Ovne ned, nej, saa tossede er vi endda ikke, at vi tror den Historie."

Ja, det kunde være ham det samme, enten de troede ham eller ikke, men her var da de fire hundrede Daler, og han breder dem saadan ud, at de kunde rigtig tage dem i Øjesyn. -

Hvad de har at gjøre, de hjem og slaar deres Bæster ihjel og lader blot saa mange leve, som de kunde have at kjøre til Aarhus med. Der kjører de op ad én Gade og ned ad en anden. Hvem der vilde kjøbe gamle Helmishuder til to hundrede Daler Stykket?

Da Folk hørte det Raab, sagde de: „Naa, det er de taabelige Molboer, der er her i Dag igjen." Det højeste de kunde blive budt, det var en fire, fem Daler for Stykket. Enten de solgte dem eller ikke, det véd jeg ikke af; men nok er det, de kommer da hjem igjen om Aftenen, og saa kan det nok være, de lagde Raad op.

Nu skulde Fyren slaas ihjel, det var en given Ting, og da de vidste, at han hver Aften gik ud i en lille Plet Skov, han havde, for at se efter, om der ingen Tyve kom og stjal af den, saa vilde de følges ad ud og passe ham op der for at give ham hans Bekomst. Det gaar nu Pigen strax hjem og fortæller ham.

Ja, hende maatte han lige godt love for.

Saa siger han til en gammel Oldemoder, der ikke gjorde nogen Nytte længere i Verden og ellers havde levet længe nok, om hun ikke vilde gaa ud i Skoven for ham i Aften, for han var ikke rigtig til Pas. Jo, det var hun villig til. Men hun maatte helst faa hans Klæder paa, for dersom der skulde træffe at være nogle Tyve, saa vilde de ikke agte hende, i Fald hun gik i sine egne Klæder.

Det var der Mening i, og saa gaar hun. Men da Molboerne ser denne her Mandsperson komme, flyver de hen og slaar hende ihjel, de vidste jo ikke andet, end det var Manden.

Et Stød efter gaar han ud og faar hende samlet hjem, og næste Morgen læsser han hende paa Vognen og kjører ad Aarhus til.

Undervejs tager han ind et Sted og kjøber to Læs Æbler tillige med en Vogn, som han binder bag ved hans egen. Dernæst faar han den døde stillet pænt an i Agestolen paa den bageste Vogn med et kjønt rødt Æble i Haanden, og saa gjør han Holdt paa Aarhus Torv.

Lidt efter kommer der en Herre spaserende, og han spørger Konen paa Vognen, hvad Æblerne kostede. Ja, hun svarer ikke. Han spørger hende nok en Gang, men da hun endnu intet Svar giver, bliver han ærgerlig og smækker hende en under Øret, til hele Personen trimler ned af Vognen og ligger stendød paa Gaden.

Hvad Manden har at gjøre, han springer øjeblikkelig af sin Vogn, griber i Nakken paa den anden og spørger om, hvordan han turde understaa sig i at slaa hans Oldemoder ned af Vognen, hun var en gammel skikkelig Kone, der hjalp ham at sælge Æbler, og hun kunde ikke gjøre ved, at hun var døv. Nu

skulde en faa at se, at hun havde slaaet sig ihjel. Jo, ganske rigtig, hun var stendød, for han løftede, og han lettede, og hun vilde ikke tage ved sig.

Saa begynder han at true med Politiet, og den anden bliver forskrækket og tilbyder hundrede Daler for at tie det med ham.

„Nej, det kan ikke gjøre det," siger Bonden, „men vil han give mig fem hundrede Daler, saa skal jeg ikke mælde ham."

Ja hvad, han tykte jo, det var mange Penge, men da han nu var kommen galt af Sted, maatte han dog hellere give dem

end blive meldt for Øvrigheden, og altsaa punger han ud, men Manden solgte sine Æbler og kjørte saa hjem.

Saa skal de andre Molboer jo strax om og høre til, hvordan en Lanter han havde gjort med gamle Oldemoder i Dag. De havde jo nok hørt, at han var levende endnu.

„Ja, I vilde da have gjort mig den værste Fortræd i Aftes, men saa kom I for Skade og slog min Oldemoder ihjel i Steden for mig. Men naar en vil betænke, hvad en kan faa for gamle Kællinger i Aarhus, saa er det lige godt aldrig saa galt."

Ja, hvad de kostede?

„De koster fem hundrede Daler Stykket, saadan fik jeg for min."

„Aa, Løgn og Skidt," siger de, „nu vilde du kanske narre os til at gaa hen og slaa vore gamle Kællinger ihjel, ligesom du narrede os med vore Ovne og vore Bæster."

„Det faar I nu at tro om, hvad I vil, men for at I ikke skal beskylde mig for at færdes med Løgn, kan I jo her se Pengene."

Saa bredte han de fem hundrede Daler ud for Ojnene af dem, og hvad de har at gjøre, de hjem og slaar alle deres gamle Kællinger og deres Koner ihjel, og saa kjører de til Aarhus med dem op ad én Gade og ned ad en anden. Hvem der vilde kjøbe gamle Kællinger? fem hundrede Daler Stykket!

Saa sagde Folk i Aarhus, at nu troede de da, Molboerne blev tumpede, „sælger de nu døde Mennesker?" og det var ikke fri, der blev skjævet noget til dem baade af en og en anden. Nok er det, de maatte til at rømme Byen over Hals og Hoved, ellers var de blevne arresterede.

Den Gang de kommer hjem, saa var de galere end nogen Sinde. Nu vilde de putte ham i Havet og drukne ham, saa maatte de da faa Held af det med ham. De følges ad derom med en stor Pose og faar godt nok Hold i Fyren og faar ham puttet i den.

Da de nu slæber af med ham, kommer de undervejs om ved en Kirke. Der vil de lige godt gaa ind og læse en Bøn for Staklens Sjæl, og saa sætter de Posen uden for paa Vejen imens.

Som de nu er der inde og læser og beder, ligger han i Sækken og siger: „Jeg vilde saa nødig, jeg vilde saa nødig til Himmerig." Det hører en gammel Mand, der kommer drivende med nogle Høveder.

„Da vilde jeg saamænd gjærne til Himmerig," siger den gamle.

„Ja, saa kan du løse for Sækken og krybe her ind i Steden for mig, saa skal du nok faa din Lyst styret, og jeg skal da drive dine Høveder hjem."

Naa, han løsner for Sækken, og da den anden er kommen ud, kryber den gamle Mand i den, og der bliver bundet godt for ham. „Men pas paa, at du altid siger: Jeg vilde saa nødig til Himmerig, ihvad der saa bliver talt til dig."

Saa driver han afsted med Høvederne, og da Molboerne

kom ud af Kirken, laa den gamle Mand jo i Sækken og sagde stadig væk: „O—ø, jeg vilde saa nødig til Himmerig."

„Da er du endda bleven slemt rusten i Mælet i den lille Tid," siger de; men han bliver jo ved med sit.

Da de kommer nu ned til Stranden med ham og skulde have ham kylt ud, var de endda saa nærige, at de kunde ikke en Gang afse den gode Sæk, og imens en holder ved Munden og to ved de nederste Hjørner, løsner de for Strikken og svinger saa Fyren ud saa langt, som de kan. Han flyver ud af Sækken og plumpede i Vandet, og nu var de rigtig glade over at være blevne skilte ved det Skumpelskud.

Den Gang de kommer i Nærheden af deres Hjemmen, saa kommer Bondemanden i Møde med dem.

„Hop, hop, hov!" raaber han, „her driver jeg med alle mine."

„Hvad, har vi dig endnu?" siger de.

„Ja, Skam skulde komme efter jer," siger han, „at I kylte mig ikke længere ud, der gik de saa store og saa fede, men jeg kunde ikke naa dem."

„Hvad for nogle?" siger de.

„I hvad! Høveder, her kan I jo se dem, jeg fik. Men nu har I gjort mig saa meget ondt, vil I nu ikke gjøre mig en Tjeneste til aller syvende og sidst og kyle mig noget længere ud, at jeg kan faa nogle af de store?"

Nej, dem vilde de selv have, og saa følges de ad alle sammen ned til Stranden og smider hverandre ud saa langt, som de kan. Den sidste vadede ud, og den Gang han kunde ikke vade længere, saa sprang han bardus i Vandet saa langt til fremme, som han kunde, og saa blev de der hver en, de kom jo ikke op mere.

Saadan forgik alle de gamle Molboer, der var noget enfoldige i det, og som der fortælles saa mange andre Historier om. Manden, der var tilbage, han blev ved at bo der, og alle Folk, der er paa Mols nu, de er af hans Afkom. Det er alle sammen dygtige og ordentlige Folk.

En katolsk Kirkefest.

Rejseminde fra Svejts.

Af Zakarias Nielsen.

Det er, som der bruser Orgel- og Basunklang for mit Øre, hver Gang jeg nævner Navnet Einsiedeln, — sukkende Pilegrimme og syngende Munke med store flammende Voxlys i Hænderne vandrer forbi mig og tager i den Grad min Indbildningskraft fangen, at jeg uvilkaarlig falder tilbage i Stolen og synker hen i en lang Række af Drømme, under hvilke jeg — ombølget af duftende Virakskyer — atter overværer hin vidunderlige Kirkefest, som jeg i Sommeren 1879 var Vidne til i den lille svejtsiske Stad Marie Einsiedeln. Men lad mig gjøre Vold paa mig selv, tage Pennen fat og forsøge at fæstne nogle af hine Indtryk paa Papiret. Dog — først et Blik paa Klosteret og dets Historie.

Einsiedeln er Katolicismens Hjærte i Svejts. Liggende paa en ensom Højslette, skjult paa alle Sider af Bjærge med tykke Naaletræsskove, bliver den kun sjælden besøgt af protestantiske Turister, men gjæstes til Gjengjæld af saa mange flere katolske Pilegrimme fra nær og fjærn. De fleste Huse i den ret stadselige By er byggede af Træ

i de indre Kantoners Bjærgstil; dog tæller Byen ogsaa et smukt Tal af Stenhuse i den almindelig Bystil. Skjønt Byen kun tæller 7900 Indb., har den over hundrede Gjæstgivergaarde og mindre Herberger, — et Bevis paa, hvilken umaadelig Skare der aarlig valfarter til den. Byen har ogsaa et storartet Bogtrykkeri, der sysselsætter over 700 Mennesker og leverer Tryksager til al Verdens Lande. Men Byens største Mærkelighed er dog dens mægtige Benediktinerkloster med dettes uforlignelig skjønne Kirke, omkring hvis Fod Byens Huse ydmygt, ligesom tilbedende, grupperer sig. I denne Kirke findes et Mariebillede, der efter Katolikernes Tro besidder undervirkende Kraft, og det er nærmest

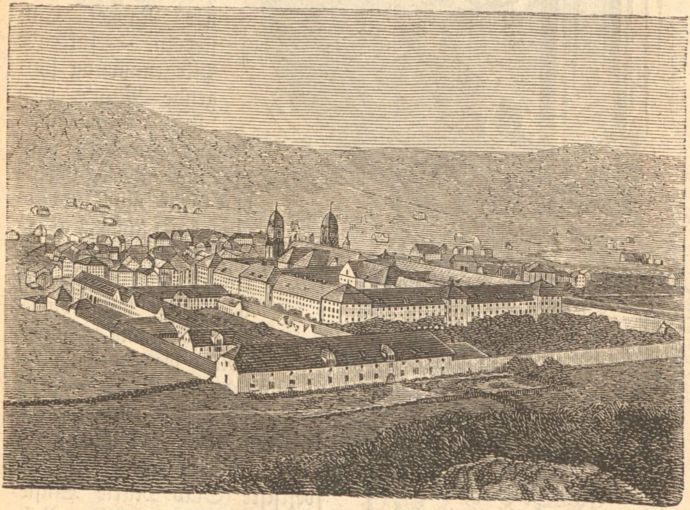

Klosteret i Einsiedeln (set bagfra).

dette Billede, som aarlig hidkalder — ikke blot Tusender, men hundrede Tusender — valfartende Katolikker. Klosteret ligger paa en højtliggende aaben Plads og synes endnu at knejse med Middelalderens Præste- og Munkevælde. Man kan ikke andet end forbavses ved at se den utallige Mængde Bygninger, Gaarde og Haver, der inden for en firkantet Murramme slutter sig til Stiftelsen, og som tilsammen optager et Fladerum af mange Tdr. Land. Men enhver vil ogsaa kunne forstaa, at her er Brug for rigelig Plads, thi foruden selve Klosterbygningerne med deres mangfoldige Kamre til de sortkuttede Munke og tjenende Brødre, findes her et Præsteseminarium, en højere Dannelsesan-

stalt med lærd Skole, et stort Bibliothek og rige fysiske Samlinger o. s. v.; end videre findes her et stort Stutteri, en Del Værksteder af forskjellig Art og endelig en Mængde Bygninger med Forraadskamre for Mennesker og Dyr. I den saa kaldte Fyrstesal i selve Klosterbygningen findes en Samling af dejlige Malerier af nulevende og afdøde kongelige og kejserlige Personer, der har gjæstet Stedet og bag efter foræret Klosteret deres Billeder.

Kirken, der er opført i florentinsk Stil, er Stiftelsens Glanspunkt. Den danner Klosterets Midtparti og har tvende anselige firkantede Taarne med ikke mindre end 14 Klokker. Paa Toppen af Murværket mellem Taarnene staar et stort Billede af den hellige Jomfru mellem to Engle. Kirkens Indre er udstyret med en Pragt, som overgaar al Beskrivelse. Hvælvingerne, der understøttes af otte vældige Piller, er prydede med dejlige Malerier, ophøjede Gibsstrater og rig Forgyldning. Imellem malede Skyer, der synes at hænge frit under Hvælvingerne, ses en Vrimmel af Englebilleder. Koret, der er saa rummeligt som en hel lille Kirke, er adskilt fra Midtskibet ved Jærngitre med perspektiviske Porte. Det skjønne Højalter, der forestiller den hellige Nadver, er af fint italiensk Marmor og er udhugget i Majland i Midten af det attende Aarhundrede. Oven over Alteret findes et stort og dejligt Maleri, „Maries Himmelfart," malet med Oljefarver paa Væggen. For-

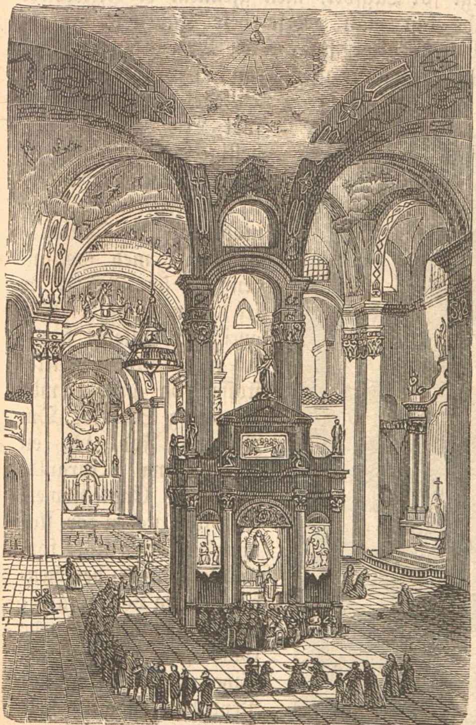

Det hellige Kapel.

uden Højalteret har Kirken 10 andre Altere, der fem og fem staar langs dens Sidevægge. To af disse Sidealtre er af Marmor, de øvrige alle af Gibs, og næsten alle er forherligede ved dyrebare Helgenlevninger, navnlig silkesmykkede Benrade af Martyrer og Helgener, hvilende i store Glaskister over eller under Alterbordene. End videre har Kirken 5 Orgler, der formodentlig bruges skiftevis ved forskjellige gudstjenstlige Handlinger. Under en af de øverste Hvælvinger hænger en mægtig, forgyldt Lysekrone (vejer 2400 Pund), som er en Gave fra Kejser Napoleon den tredje.

For alle Pilegrimme er dog „det hellige Kapel“ Kirkens Perle. Bygget af sort Marmor hæver det sig som en fritstaaende lille Kirke i Kirken i Nærheden af dennes Hovedudgang. Det er ikke tilgængeligt for Lægfolk, men gjennem et Gitterværk paa den vestlige Side kan man overse hele Kapellets Indre. Over det kunstfulde Marmoralter staar i en Vægfordybning det undervirkende Mariebillede, omgivet af en Krans af forgyldte Skyer.

Det undergjorende Mariebillede.

Billedet er udskaaret af sort Træ, saa at den hellige Guds Moder altsaa er bleven forvandlet til en Negerkvinde, formodentlig i Overensstemmelse med Højsangen 1, 5: „Sort er jeg, men yndig.“ For øvrigt er Billedet smykket med kostbare Silkestoffer og prydet med Krone og Scepter. Om Alterets Fod ses en Fremstilling i forgyldt Metal af Engleindvielsen, som neden for skal omtales. Fra store forgyldte Lamper, der hænger ned fra Loftet, falder Lyset igjennem farvede Glas paa Alterets og Sidevæggenes glimrende Prydelser og giver hele Kapellets Indre et dæmpet fortryllende Skjær.

Her har vi altsaa det hellige Sted, som giver Einsiedeln sin kirkelige Glans. 150,000 valfartende fra Svejts, Tyskland, Italien, Frankrig og flere Lande strømmer aarlig til Byen, navnlig i Dagene fra den 7de til den 14de September, for at knæle og udøse deres Hjærter for dette Billede. Hver har sine Sorger at frembære, hver har sine hemmelige Hjærteanliggender at betro den hellige Guds Moder; men udrustet med guddommelig Magt formaar hun, efter Pilegrimmenes urokkelige Tro, at uddele Hjælp og Trøst til hver enkelt blandt de knælende Skarer. Hun tilgiver Synder, helbreder Sygdomme, afværger Ulykker o. s. v. Paa Kirkemurene lige over for Kapellet hænger en utallig Mængde smaa Votivtavler — Malerier, Metalplader, Trægjenstande og brogede Papirsbilleder, i hvis Indskrifter de paagjældende Givere bringer den hellige Moder en rørende Tak for ydet Hjælp. En ulykkelig Stakkel havde faaet et Revolverskud i Halsen, saa søgte han til Marie Einsiedeln, — strax gled Kuglen ud, og nu ser man Blyklumpen sidde indeklemt under et broget Mariebillede bag et Skilderies Glas. En anden Stakkel led af en smertelig „Krankheit," saa skjænkede han Madonna „en lille Tavle," og strax forlod Sygdommen ham. En Sømand, der paa et sønderslaaet Skibsvrag omtumledes paa det oprørte Hav, anraabte ogsaa Marie Einsiedeln om Hjælp — strax kom der et andet Skib og tog ham op. Til Tak for Redningen har han nu ophængt et lille Maleri, paa hvilket man ser en skrækkelig Dødningeskikkelse vride sig krampagtig paa en af vilde Bølger oversprøjtet Planke. Man kan ikke andet end smile over mange af disse klodsede Votivtavler, der danner en mærkelig Modsætning til Kirkens øvrige kunstneriske Udsmykning. De fleste af Malerierne er det elendigste Makværk, man kan tænke sig, formodentlig malede af de paagjældende Pilegrimme selv eller af en eller anden Vognmaler; men ikke des mindre parrer der sig med Smilet en vis Deltagelse for de barnlige Gemytter, der i deres Hjærters Enfoldighed har ophængt disse Gaver som Udtryk for den inderligste Taknemmelighed.

Som paa en Maade hørende til Kirken kan endnu nævnes den paa den store Plads foran Klosteret værende „Guds Moders Brønd," hvis fortræffelige Vand Nat og Dag sprudler ud af 14 omkring Brønden anbragte Rør. Under en kunstnerisk udarbejdet forgyldt Krone, der understøttes af 8 paa Marmorsøjler hvilende Arme staar et smukt Broncebillede af Jomfru Marie. Hele Dagen igjennem ser man Pilegrimme vandre rundt om denne Brønd for at drikke en Slurk af hver af de 14 Kildestraaler, der naturligvis ogsaa antages at have undervirkende Kraft.

Endelig maa nævnes to lange Rækker Kramboder, der som et Par Halvbuer omarmer Pladsen fra Øst. I disse Boder, 44 i Tallet, udsælges smaa Mariebilleder, Rosenkranse, smaa Voxlys, Bønnebøger og mange andre „gudelige" Ting. Byens vigtigste Næringsvej bestaar netop i Forfærdigelsen af disse Smaating, der finder rivende Afsætning, i det enhver Pilegrim, selv den allerfattigste, maa have et Par Smaaerindringer med hjem fra den mageløse Valfartsstad.

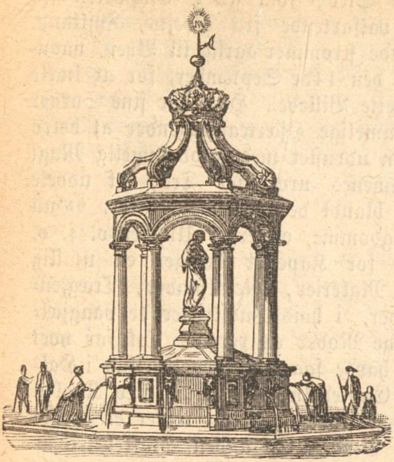

Mariebrønden.

Historiske Sagn og Efterretninger, omfattende et fuldt Aartusende, omsvæver den mægtige Stiftelse. Her skal imidlertid kun anføres nogle enkelte Træk af dens første Historie. I det 9de Aarhundrede skal en from Eneboer („Einsiedler") have nedsat sig her paa Stedet. En højtstaaende Kvinde fra Zürich byggede ham et Kapel og forærede ham det Mariebillede, som endnu pryder Kirken. Efterat Eneboeren, den hellige Mejnrad, i Aaret 861 var bleven myrdet, overtog forskjellige Domherrer efter hverandre hans Bolig, udvidede den og samlede en Skare af troende omkring sig. I Aaret 948 blev Kirken højtidelig indviet, ved hvilken Lejlighed Kristus selv, omgiven af en Skare Engle og Aander, steg ned og indviede Mariebilledet. Fra hine Dages hellige Sagntaage stammer altsaa den saa kaldte Engleindvielsesfest.

Straalende og klar oprandt Søndag Morgen den 7de September over den gamle Valfartsstad. De fjærne Bjærghøjder tindrede i den klare Luft, og Skovene fjærnt og nær smilede i det varme Sollys. I Byens Gader færdedes tusende og atter tusende Pilegrimme, mest Almuesfolk i spraglede Nationaldragter, Bønder og Haandværkere med store Knipper af sammenbundne Regnskjærme, Stokke og andre Rejsegjenstande paa Ryggen, hvidhaarede

Oldinge, og pjaltede Kvinder med spæde Børn paa Armene. Alles Ansigter var prægede af Alvor og spændt Forventningsfuldhed; i Dag skulde jo den store aarlige Madonnafest tage sin Begyndelse. Endelig lød Kirkeklokkernes dybe, rungende Klang ud over Byen, og fra alle Kanter stimlede Folk ind i Kirken. Lamper og Voxlys blussede i Hundredevis fra Lysekroner og Altere og lod Kirkens overdaadige Pragt træde frem i det mest glimrende Skjær. Efter et kort, dæmpet Orgelforspil besteg en Præst Prædikestolen, Skarerne trængte sig nærmere og nærmere hen imod denne og lyttede med foldede Hænder og hældende Hoveder til Talen. Præsten formaaede dog ikke længe at vedligeholde Opmærksomheden, mange forlod deres Staapladser for at søge Hvile paa Trappetrin og fremspringende Murrande, gamle rynkede Kvinder med runde Glarøjne sad hist og her og sukkede over Bønnebogen, fattige Arbejdere laa knælende foran Altrene og hviskede brændende Bønner, medens halvvoxne Børn laa sovende op ad Mødrenes Bryst. Oppe paa Galleriet færdedes talrige Præster og Munke lydløst og syntes at have travlt med at ordne alt til de forestaaende Højtideligheder. Endelig hørte Prædiken op, og Menigheden trængte sig som et bølgende Hav op imod Koret, medens Orglet lod sine Toner bruse ud under Hvælvingerne. Derpaa begyndte en lang forunderlig Akt med utallige Ceremonier, der udførtes af Præster, Munke og tjenende Brødre. Ingen Salmesang, ingen Messe med Svar fra Menigheden, de gejstlige Herrer besørgede det hele selv. Intet Under derfor, at de maa finde paa overordentlige Midler til at spænde Kirkegjæsternes Opmærksomhed. Det er en Umulighed at beskrive den Række besynderlige Ceremonier, som nu begyndte, og som ved deres mangfoldige spændende Afvexlinger holdt Menigheden i Aande i to stive Timer. Gitterportene til Koret blev aabnede. Til venstre tronede paa en Forhøjning en fornem gejstlig Herre, formodentlig en Biskop, klædt i en rød Fløjelsdragt, der glimrede af Guldbesætninger. Foran Højalteret stod tre andre gejstlige Herrer i lignende Dragter, og ved Siderne stod en Del Munke og Kordrenge med store brændende Voxlys i Hænderne. Paa hver sin Side af Gitterporten stod to tjenende Brødre i lange sorte Kapper og svingede store forgyldte Røgelsekar frem og tilbage. En Gang imellem, naar Røgelsen var udbrændt, gik de med langsomme højtidelige Skridt hen til Biskoppen, bøjede sig for ham og rakte de rygende Kar hen mod ham. Af en stor Guldbaase tog derpaa Biskoppen et Par Haandfulde Røgelse, som han kastede i Karrene, hvorefter Brødrene igjen gik højtideligt tilbage til deres Plads. Af og til kom en Række unge Præster frem, bærende guldbeslagne Bøger;

snart gik de hen til Biskoppen og bukkede dybt for denne, snart til Præsterne foran Alteret, for hvem de ligeledes nejede og bukkede, hvorpaa de atter forsvandt eller tog Plads ved Korets Sidevægge. De tre Præster ved Alteret skiftede idelig og idelig Plads, gjorde Knæfald baade skiftevis og samlede, sprang pludselig op igjen og vendte sig hen imod Biskoppen. Saa forlod de for et Øjeblik deres Pladser, stillede sig i Spidsen for smaa Processioner af Præster, Munke og Korbrenge, der gik Koret rundt et Par Gange, og tog derpaa atter Plads foran Alteret. Nu og da knælede alle, men rejste sig igjen paa en Gang, som paa et Kommandoord. Og under alle disse ejendommelige Forestillinger, der udførtes med højtidelig Værdighed og uden Spor af Usikkerhed eller Famlen, lød den dejligste flerstemmige Sang og henrivende Musik fra Galleriet nede i Kirken. Det var i høj Grad løftende at høre de storartede Toneværker, som her udførtes af udmærkede Musikere og Sangere. Med Orgelmusiken vexlede et Orkester af Strygeinstrumenter, Horn og Trommer, ligesom et fortrinligt Kor af blandede Stemmer af og til faldt ind og med gribende Inderlighed affang lange dejlige Hymner og Bønner, ledsaget af dæmpede Toner fra de nævnte Instrumenter. Undertiden fik rigtignok saa vel Musiken som Sangen et temmelig verdsligt Anstrøg, der mindede stærkt om Koncertsalen; men i det hele og store gjorde de ypperlige Tonemalerier et højtideligt Indtryk. Der var i Sandhed sørget for rig Afvexling af aandelige Nydelser ved denne Kirkefest. Det var, som Religionen og Kunsten havde forenet sig om at fylde Folkemasserne med ærefrygtindgydende Indtryk. Men skulde alt dette nu kaldes G u d s b y r k e l s e? Turde alle disse vel indøvede Ceremonier anses som et Udtryk for den lidende Menneskeheds dybeste Længsler eller for de forløstes Fred og Glæde? Var det efter slige nervepirrende Nydelser, at disse umyndige Sjæle fra nær og fjærn hungrede og tørstede? Ja, sikkert efter en katolsk Opfattelse; men for en protestantisk Betragtning savnedes midt i denne Overflod af aandelige Nydelser noget af den højere Beaandelse, den simple Inderlighed, som gjør en Gudstjeneste højtidelig, og som trykker dybe Spor i Hjærtet. Fremfor alt savnedes Menighedssangen. Her var det jo imidlertid lutter Katoliker, der overværede Gudstjenesten, og der er næppe Tvivl om, at det lykkedes de gejstlige Herrer at indgyde Folkeskarerne noget af den kirkelige Respekt og Ærefrygt, uden hvilken de ikke formaar at holde Masserne i Ledebaand. Hvor var det muligt andet, end at disse, for Størstedelen fattige Landsbyfolk, maatte bedaares af al denne Pragt og Herlighed. De forgyldte Hvæl=

vinger og Kirkens mange andre guldglinsende Prydelser lyste med prægtigt Gjenskin af Lampe- og Lysskjærene, Røgelsen trak i stærk duftende Skyer ud over Menigheden, Sangens og Musikkens Toner bølgede ud i Rummet, snart som b[illegible]de Stormstød, snart som lifligt smeltende Fuglerøster, — h[illegible] Under, at de tæt sammentrængte Skarer under alt dette sto[illegible]rvepirrede og sanseberusede og stirrede op imod Koret, følgende med spændt Opmærksomhed de guld- og fløjelsklædte Præsters gaadefulde Pantomimeforestillinger. Og hvad Under, at disse enfoldige Mennesker, af hvilke mange maaske hverken kunde læse eller skrive Ordet „Gud,“ omsider overmættedes af alle disse „guddommelige“ Indtryk, saa at de under den to Timer lange Akt til sidst ligesom i omtaaget, halv drømmende Tilstand følte sig henflyttede til en Aandeverden, for hvis Herligheder de kun havde Sukke og stum Beundring at byde. Endelig sluttede Højtidelighederne med, at en Del Munke under brusende Orgel- og Orkestermusik gik op og omfavnede Præsterne foran Alteret, hvorefter disse satte nogle store sorte Fløjelsbaretter paa Hovederne og forlod Koret. Folk strømmede nu ud af Kirken og indaandede med Begjærlighed den friske Bjærgluft, som strøg ned igjennem Dalen. En Del forblev dog i Kirken for nærmere at bese den og knæle tilbedende for de forskjellige Helgenbilleder.

Skarerne mylrede som Myrer, hvor man kom i Byen og dens Omegn. Hele Eftermiddagen gik der mellem Byen og et Par enligt liggende Kapeller ude paa Marken en Dobbeltstrøm af bedende og højtlæsende Pilegrimme. Vejene var undertiden helt sorte af Mennesker, der dels kom fra, dels vandrede ud mod disse Kapeller, — alle med himmelvendte Øjne og med Rosenkransen mellem Hænderne, uophørlig mumlende Bønner. Snart enkeltvis, snart i Rækker paa 6—8 Mennesker, der optog hele Vejens Bredde, vandrede de langsomt frem eller tilbage og fremsagde deres Fadervor og andre Bønner i en ensformig, aandløs Ramsetone. Ikke et Minut havde de tilovers til Samtaler om Guds dejlige Natur, om de bølgende Menneskeskarer eller om deres fjærne Hjem; det var, som om en længe opstemmet Andagtsflom nu maatte have Luft, som om det gjaldt at bruge ethvert Minut til Bøn og Andagt paa disse hellige Valfartsveje. Munden gik paa dem som paa et Skolebarn, der læser paa sin Tabel. Jo flere Paternostre de kunde faa „afhaspet“, og jo flere Perler de altsaa kunde faa skudt til Side paa Kransen — des nærmere Naaden, des nærmere Gud. Hvor naturligt, at Tankerne under denne evindelige Opramsning gik deres egne Veje, medens Munden som et optrukket Maskinværk

vedblev sin mekaniske Mumlen. Adskillige, som man mødte, vendte sig om og saa efter en, men vedblev ustandselig at bede. Ja, man kun[illegible] endog undertiden blive Vidne til saadanne Afbrydelser i Bøn[illegible]e, som maatte fremkalde en Blanding af Latter og Forargel[illegible]s en, som f. Ex. naar man hørte en slig Bøn: „Fader vor, [illegible] som er . . . Moder, du taber dit Tørklæde . . . du, som er i Himlen, helligt vorde dit Navn . . . gaa til Side, Walter, der kommer en Vogn . . . tilkomme dit Rige o. s. v.“ Men trods det forargelige i alt dette Bønnens Gjerningsvæsen, kunde man ikke andet end røres ved at se paa disse Menneskers ihærdige Beden. Hvilken skrigende Hjærtetrang efter Naade og Fred med Gud laa der dog ikke bag alt dette ydre Væsen!

Paa Gavlen af det ene Kapel hang et stort udskaaret Kristusbillede, om hvis Fod talrige Pilgrimme knælede og bad. I en lille Sidebygning fandtes flere hundrede Kranier (Dødningehoveder) opstillede Side om Side paa lange Hylder, der optog næsten hele den ene Væg. Rimeligvis var disse Hoveder, der skinnede gule og blanke som gamle Billardkugler, Levninger af berømte Præster og Munke fra Klosteret. Hvert Kranium havde en særlig Indskrift paa Panden, der tilkjendegav Navn og Alder paa den paagjældende Person. Ogsaa foran dette Dødningegalleri sad eller laa en Del andægtige og opramsede Bønner og Salmer. Der var noget ligefrem gyseligt ved at staa inde i det halvmørke Rum og se paa alle disse Dødningehoveder med sorte Øjenhuler og grinende Tandrækker og samtidig høre de bedendes Mumlen, der lød som hemmelighedsfulde Aandebesværgelser.

Skjønt Klosterkirken ikke var oplyst om Aftenen, var den dog opfyldt af Mennesker, der i større og mindre Grupper sad eller laa rundt om paa Gulvet og læste og bad. Navnlig laa der bestandig en talrige Skare foran Marie-Kapellet, paa hvis udvendige Marmorkanter de klinede smaa brændende Voxpraase i Snesevis. Disses svage gule Blus, i Forbindelse med Lampernes rødlige Lys inde fra Kapellet og Gjenskinnet fra Mariebilledets Forgyldning kastede et virkningsfuldt Skjær over de knælende Skarer. En sagte Summen af ensformige Lyde hørtes fra alle Kanter. Længere oppe i Kirken havde en Del andægtige forsamlet sig om en gammel Kone, der ved en lille Voxpraas læste højt af en Bønnebog. Paa en Gang begyndte de alle at synge. Den gamles Stemme skingrede haardt og gjennemtrængende over alle de andre Stemmer, og en hellig Lidenskab brændte i hendes mørke Øjne. Fra et i Mørke indhyllet Galleri blev der senere af et talrigt Kor af Mands- og Kvindestemmer afsunget nogle Sange, der klang gribende skjønt gjennem det store Rum. Der var

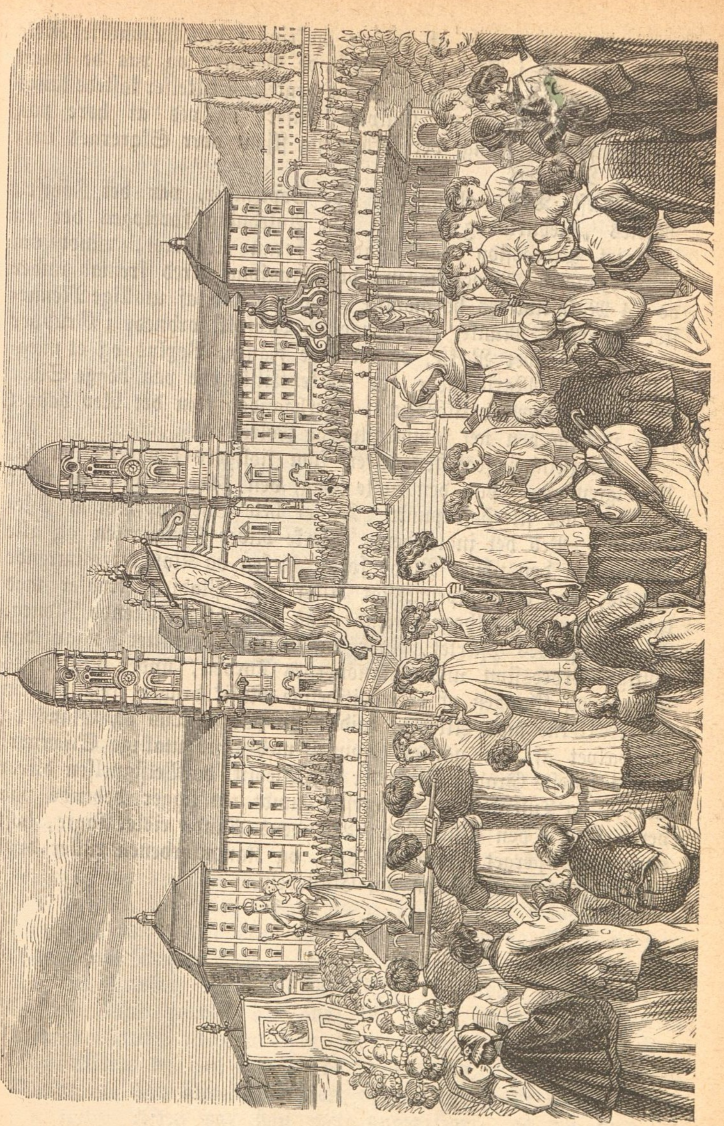

noget æventyrligt ved at vandre omkring i den halvmørke Kirke og se paa de i Sidealtrene hvilende Benrade og paa de foran Altergitrene samlede Grupper, hvis enkelte Skikkelser kastede lange matte Skygger hen ad Gulvets Fliser, og ved at høre paa den dæmpede Korsang, der løftede sig skjønt over Skarernes ensformige Mumlen.

Næste Dag, altsaa den 8de September, var det Jomfru Maries „Geburtsdag," og i den Anledning foretoges der en storartet Procession paa Pladsen foran Klosteret, rundt om Mariebrønden. Processionen, der langsomt skred fremad under de 14 Malmklokkers harmoniske Ringen, bestod af utallige Mennesker: Præster, Munke, Kordrenge og Lægfolk, ordnede i Grupper paa 3—6 i hver Række, og bærende Faner, Voxlys og et mægtigt, forgyldt Mariebillede, for hvilket Tilskuerne paa begge Sider af Optoget knælede tilbedende, efterhaanden som det blev baaret frem mellem den tæt sammenstuvede Folkeskare.

Engleindvielsesfesten varer, som tidligere bemærket, en hel Uge igjennem. Paa den sidste Dag, den 14de September, naar den dog nok sit Højdepunkt. Da er hele Byen opfyldt af Pilegrimme. Ved det indtrædende Mørke bliver Kirkeporten og alle Husene om den uhyre Plads foran Kirken og Klosteret glimrende oplyste, og et kæmpemæssigt Alter paa Pladsen straaler med tusende frem og tilbage viftende Lys som et flammende Ildneg. Mægtigt gribes Hjærtet, siger en svejtsisk Forfatter, naar den festlige Procession under Kanonernes Torden, under Klokkernes Ringen og Klangen af den højtidelige Musik drager frem mellem Folkerækkerne mod Alteret, midt i et Hav af Lys og Glans og omhvælvet af den natlige Himmel med dens utallige Stjærner; men i højeste Grad rystende er det Øjeblik, da Velsignelsen bliver uddelt, og Tusender af Mennesker rundt om ligger bedende paa deres Knæ i den stille Nat. Brøndens Vande risler sagte, højt oppe paa Bjærget glimter et Lyn, og Kanontordenen ruller drønende gjennem Højsletten om Einsiedeln.

Stenmanden.

Et svensk Folkesagn, ved G. Djurklou.

Det hændtes en Gang, at to Mænd gik over en Kirkegaard, og da den ene sagde: „Gud glæde alle de Sjæle, som hviler her," udbrød den anden haanligt: „Lad det gaa enhver efter hans Gjerninger." Dette var et ukristeligt Ønske, og det blev heller ikke ustraffet, thi i samme Øjeblik blev Manden forvandlet til Sten og blev staaende paa Kirkegaarden. Der blev han staaende i mange, mange Aar, og den ene Præst efter den anden læste og sang over ham, men ingen kunde forløse hans Sjæl fra Stenen.

Saa hændtes det, at der kom en ny Præst til Byen, og han var mere lærd end alle de andre og dertil en saare gudfrygtig Mand, endskjønt han havde et heftigt Sind og en arrig Kone. Da han hørte Tale om Stenmanden, vilde han ogsaa forsøge, om det ikke var muligt at forskaffe Staklen Fred, og i den Hensigt lod han Stenmanden flytte ind i Studereværelset, hvor han kunde læse over ham baade Morgen og Aften og flere Gange om Dagen oven i Kjøbet. Men allerede den første Aften, da Præsten læste sin sædvanlige Aftenbøn og kom til de Ord: „Gud forvise alt ondt fra dette Hus", hørte han en dæmpet Latter, uden at han kunde forstaa, hvor fra den kom. Næste Aften, da han kom til de samme Ord, gik det paa samme Maade, og han blev ikke klogere derpaa end første Gang. Men den tredje Aften var han mere opmærksom, og nu blev han overtydet om, at det var ingen anden end Stenmanden, som lo.

Forundret herover gik Præsten hen til ham og sagde: „Kan du le, saa kan du vel ogsaa sige, hvad du ler af?“

Det kunde Stenmanden da ogsaa.

„Kjære Fa'r,“ sagde han, „I er en gruselig lærd og gudfrygtig Mand, men I skjændes for meget med eders Hustru, og derfor er Huset hele Dagen fuldt af Smaadjævle. Naar I nu læser eders Bøn og siger: „Gud forvise alt ondt fra dette Hus,“ saa maa de hovedkulds give sig paa Flugt. Men nu er der iblandt dem en lille Haltefanden, som hinker afsted og skaber sig saadan, at en umulig kan bare sig for at le af ham, saa grinagtig han ser ud. Men skjønt de maa fly, er de dog ikke langt borte, og saa saare I begynder at skjændes med eders Hustru, kommer den lille Haltefanden først tilbage, og derefter alle de andre.“

Disse Ord gik Præsten til Hjærte, thi naar Stenene taler, er det bedst at lytte til. Han blev mere eftergivende mod sin Kone, og da hun var bange for Stenmandens Latter, søgte ogsaa hun at beherske sig saa meget som muligt. Paa den Maade kom de efterhaanden bedre ud af det med hinanden, saa at Stenmanden, hvad den Ting angik, ikke havde mere at le af.

Da der var gaaet en Tid, og Præsten mærkede, at han havde Fred i Huset, spurgte han Stenmanden, om han endnu saa den lille Haltefanden og hans Selskab.

„En Gang imellem har vel han eller en af de andre kiget ind ad Døren,“ svarede Stenmanden, „men aldrig har nogen af dem kunnet komme over Dørtærskelen, og for Resten har jeg nu i lang Tid ikke set det mindste til dem. Nu ser jeg kun Guds Engle omkring eder, og eftersom jeg saaledes har gjort en god Gjerning i mit Liv, faar jeg nu Fred og venter blot paa eders sidste Velsignelse.“

At Præsten blev glad ved disse Ord, kan man let forstaa. Han læste den smukkeste Bøn, han kunde, over Stenmanden, og da han havde sluttet den, faldt Stenen sammen til Muld. Præsten lod Muldet lægge i en Kiste og gav det en hæderlig Begravelse i indviet Jord, og saaledes ender Sagnet om Stenmanden.

Nr. 15. **Kjødædende Planter** af E. Toepfer. — **Filipsens Skat,** Fortælling af Knud Skytte. — **Bjærgmandens Salve.** — M. m. Med 13 Billeder. 10 Øre.

— 16. **Dyrplageren,** Fortælling for Ungdommen af Emanuel Henningsen. — M. m. Med 8 Billeder. 25 Øre.

— 17, 18, 19 og 20. **Muntre Fortællinger** à 25 Øre.

— 21. **Jens Gjedsøes Skat,** af C. A. Thyregod. — **Kulkjælderen** med 16 Billeder. — M. m. 10 Øre.

— 22. **Skjælmen paa Mols,** Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen. — **En katolsk Kirkefest,** af Zakarias Nielsen. — **Stenmanden,** et Sagn med 12 Billeder. 10 Øre.

— 23. **Stendyssen,** Fortælling af M. M. med 6 Billeder. 10 Øre.

— 24. **Lige for Lige,** en Historie af Bertel Elmgaard. — **Nord og Syd,** af Plenge. — M. m. Med 12 Billeder. 10 Øre.

— 25. **Vennerne i Store-Mers,** Fortælling af C. Middelboe. — Det almindelige Pindsvin med 5 Billeder. — M. m. 10 Øre.

— 26. **Mette Vognsen,** en Livshistorie af Emanuel Henningsen. — **Den whitehead'ske Torpedo** eller Fisketorpedoen, af W. M. Med 5 Billeder. 10 Øre.

— 27. **Ungdommelig Kjærlighed,** Fortælling af Mads Hansen. — **Løjerlige Fisk,** ved E. Toepfer, med 10 Billeder. 10 Øre.

— 28. Kartoflen. — Draaben. — Hammeren og Knibtangen. — Drengen med Blomsterne. — Et Familiestykke. — Drengen der solgte Træskeer. — Egen og Hybenranken. — Irisken og Skaden, af P. Hansen Sønderkøge. Med 4 Billeder. 15 Øre.

— 29. Der er Penge i Lyset. — Drengen paa Kjæphesten. — Smaahistorier. — Trofast. — Orangutangen. — Ved Plankeværket. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 6 Billeder. 15 Øre.

Nr. 30. Et Æventyr i et Album. — Støvet og Lyset. — Eddystone. — Pigen og Andemo'er. — Skomagerdrengen. — Et Æventyr under Vandet. — Fiskeren. — Agurken og Pæren. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 7 Billeder. 15 Øre.

— 31. Æventyret om Ib, som gik til Havet efter sin Hat. — Ræven List. — Kongedatteren i Kulbjærg Klint. — Spillemanden. — Moderen og Drengen. — Stæren og Gjøgen. — Aftensang. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 6 Billeder. 15 Øre.

— 32. Et Æventyr paa Kullen. — Tyveriet. — Helle. — Lille Frida og hendes Kat. — Arresø. — Spillemanden med Harpen. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 7 Billeder. 15 Øre.

— 33. Jægerens Æventyr. — Lige for Lige. — Et Billede fra Svejts. — Benvedtræet. — Anna og Duen. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 10 Billeder. 15 Øre.

— 34. Under Linden. — Ole Skjære og Bakkemandens tre Gaver. — Knud og Inger. — Hunden og Spurvene. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 4 Billeder. 15 Øre.

— 35. Æventyret om den lille Rasmus. — Lille Inger og Ulven. — I Kaalhaven. — Hanen og Hønen som skulde til Dyrehavsbakken. — Græshoppen som blev kejserlig Springer. — Tjørnebusken. — Under Æbletræet. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 8 Billeder. 15 Øre.

— 36. Nissens Hue. — Et Billede fra Mainz. — Det skal være ganske bestemt. — Ved Daggry. — Bølgerne. Af P. Hansen Sønderkøge. Med 6 Billeder. 15 Øre.

Husflidsmanden og Kromanden. Fortælling af Knud Skytte. 35 Øre.

N. C. Roms Forlagsforretning,
Kjøbenhavn, V.